

Idealisme i terrorrens tid

TEGNERIERIE: Politisk idealisme og terrorrens politikk er tema i både den danske tegneserie-romanen *Kom hjem* og amerikanske *Air*. Mens idealismens romantikk kolliderer med hverdagen i den danske beretningen om et antikapitalistisk kollektiv, er *Air* et melodramatisk og surrealistisk spinn på flyreiser i terrorrens tidsalder.

MORTEN HARPER

Tegneseriekritiker og president i Norsk Tegneserieforum.

Hva gjør idealisten når virkeligheten ikke retter seg etter ideene? Danske Thomas Thorhauge setter problemstillingen politisk og eksistensielt på spissen i tegneserieboka *Kom hjem*.¹

Handlingen er lagt til et antikapitalistisk aktivistkollektiv i Normandie, med både morsomme og tankevekkende brytninger mellom de store idealene og hverdagens krav. Thorhauge er kritisk til den politiske idealismen, men vi merker også i boken en fascinasjon for de samfunnsutfordrende aktivistene – og direkte nikk til bevegelser som Solvognen og Zapatistene.

KOM HJEM ER tvisynt og ambisiøs, stilsikkert og kløktig iscenesatt. Thorhauge går rett inn i samtiden, men uten å være dagsaktuelt flyktig. Boken oppleves moderne og allmenn, den første nordiske tegneserieomanen av virkelig internasjonal format.

Hovedpersonen Thea er alenemor og tannlegestudent. Hun er lei rutinelivet i København og blir straks betatt når hun møter den karismatiske franske aktivisten Michel på en fest. Etter en trafikkulykke tar hun spranget. Hun flytter til Michels kollektiv Prometheus II (ja, Thorhauges aktivister sparer ikke på pretensjonene). Her finner hun og ungen både fellesskap og mening med livet.

Kollektivet manipulerer meningsfeller, media og opinionen gjennom ulike stunt, skildret med glimt i øyet. I Paris provoserer de fram politivold under en stor og ellers fredelig demonstrasjon mot offentlige nedskjæringer. I forbindelse med et WTO-møte i Marsailles gjennomfører de et spektakulært stunt på byens fotballstadion. Det politiske totalteateret krymper så til en personlig tragedie i bokens siste aksjon.

Det har tatt Thorhauge nesten ti år å lage *Kom hjem*. Han begynte på boka straks etter at han var ferdig med debutserien *Det der går forud*,² et drama om hukommelsestap og foreldre som svikter. Han vokste selv opp i et bofellesskap utenfor Aalborg på 70-tallet, og deler av råstoffet til Prometheus II-kollektivet kommer fra egne opplevelser. I et intervju med det danske tids-

skriftet STRIP!³ forteller han at det var frustrerende, men også mange fordeler, ved å vokse opp i foreldrenes samlivsekperiment. Kjærligheten til tegneserier sporer han tilbake til naboenes seriebibliotek med alt fra Donald Duck til datidens undergrunnsserier. Kollektivet ble ikke varig. Det hele endte i «skilsmisser og tyveri fra ølkassen», sier Thorhauge til tidskriftet.

Wilson utviklet serien etter at hun selv fikk føle hverdagsvirkningene av Patriot Act

Kom hjem tematiserer nettopp brytningene mellom idealismens romantikk og hverdagens pragmatikk. Opplevelsen av fellesskapet er sanselig skildret, enten det er fra Theas ståsted eller guttungens stille, fargerike inntrykk. Kollektivistene er karikerte typer, som den karismatiske lederen, den ampre feministen og den virkelighetsferne tenkeren. Bare Thea og venninnen hennes er mer sammensatte mennesker. De fleste er tegnet som dyrefigurer, for å understreke at dette er en tenkt virkelighet. Kunstgrepet fungerer utmerket. Det er ikke noe vi aktivt merker oss ved, men det polariserer de politiske og moralske dilemmaene i serien. Thorhauge har liten tro på at aksjoner endrer verden, men serien viser også at både de involverte og omverdens forståelse av virkeligheten ikke er uforandret.

Når det kommer til stykket er nok «gamle unge» Thorhauge

(født i 1973) mer idealist enn han vil vedkjenne seg. I alle fall på tegneseriens vegne. Han ble nylig leder av Dansk Tegneserieråd og har vært en sentral serieaktivist som medredaktør av tidsskriftet Rackham samt bøkene *Forandringstegn* og *BLÆK*. Thorhauge har også gjort nybrottsarbeid innenfor avistegneseriene med tegnet journalistikk for Ekstra Bladet.⁴ Med *Kom hjem* jakter han på «den rene tegneserieopplevelsen». Serien er et oppgjør med det tegneserieindustrielle skillet mellom form og innhold, der historie og tegning av produksjonsmessige grunner er holdt fra hverandre. Om ikke pur tegneserie – hvis noe slikt finnes – så er *Kom hjem* usedvanlig gjennomført. Thorhauge briljerer med parallelle forløp, bildesymbolikk og en symmetri der historiedramaturgi og bildekomposisjon smelter sammen. Det er fristende å si at han gjør idealer til virkelighet.

POLITISKE IDEALER og terror er tema også for den amerikanske serien *Air*,⁶ skrevet av journalisten G. Willow Wilson og tegnet av tyrkiske M. K. Perker. Begge seriene har dessuten et fabelpreg og unge kvinner som hovedperson. Mens *Kom hjem* likevel søker en jordnær realisme, er *Air* et melodramatisk og surrealistisk spinn på terrorisme post-9/11.

Wilson utviklet serien etter at hun selv fikk føle hverdagsvirkningene av Patriot Act. På vei fra Amsterdam ble hun grillert av flypersonalet fordi hun hadde så mange visa i passet. De mente det var mistenkelig at hun reiste så mye og ikke minst at hun var bosatt i Midtøsten. Etter å

Mens realistiske *Kom hjem* (over) er karikert tegnet, har eventyrserien *Air* (til venstre) en mer detaljrik stil. Ill.: Thomas Thorhauge og M. K. Perker.

ha studert arabisk i Boston, konverterte Wilson til islam og flyttet til Egypt. Her arbeidet hun for Cairo Magazine og New York Times. Dessuten samlet hun stoff til debutserien, den magisk-realistiske thrilleren *Cairo*.⁷

Air er en eksotisk eventyrserie om å reise med fly i terrorrens tidsalder. Hovedpersonen er en flyvertinne med høydeskrekk. På jakt etter en terrorist med uklart motiv havner hun i et land som ikke finnes på kartet. Hun kommer i klinsj med en svært så uortodoks anti-terrororganisasjon. De viser seg å være betalt av oljeselskap for å sabotere flyselskaps maskin for å fly uten fossilt drivstoff. Maskinen forholder seg til verden som en rekke symboler og forflytter seg ved å fortolke virkeligheten i stedet for å bevege seg gjennom den.

Landet som ikke finnes heter Narimar og ligger mellom Pakistan og India. Angivelig forsvant det fra kartet under delingen av India i 1947. Serien stiller spørsmålet: Hva om kart var så betydningsfulle at ved å stryke et land, så fjernet du det fra jordens overflate? Stikk motsatt *Kom hjem*, er *Air* idealismens triumf. Her er det symbolene og de politiske idealene som skaper den sansbare virkeligheten.

© norske LMD

- 1 Thomas Thorhauge, *Kom hjem*, Rosinante, 2009, 200 s.
- 2 Utgitt av Forlaget Fahrenheit i 2000.
- 3 STRIP!, nr. 46, juni 2009. Forlaget Fahrenheit.
- 4 Serien *Virkelige streger*, 2006-2007.
- 5 STRIP!, se over.
- 6 G. Willow Wilson og M. K. Perker, *Air - Letters from Lost Countries*, Vertigo, 2009, 144 s.
- 7 G. Willow Wilson og M. K. Perker, *Cairo*, Vertigo, 2008.

* (Asterisk) · 0047 · 0047 Press · 28/6 (DK) · After Hand (DK) · Agora – Journal for metafysisk spekulasjon · Aki Books · Another Kind of Monster · Argument · Ariel Förlag · Arneberg Forlag · Arr · Audiatour · Audiatur bokhandel · Audiatur Print · Audiatur – Festival for ny poesi · Axl Books (s) · Billedkunst-Black Letter Books (s) · Bokvennen · Bongout (D) **TEKSTALLIANSE 2009** · Bøygen · Compilation · Ctrl + Z Publishing · Distribusjon · Distribusjon for skandinavisk småpresse (DSSP) · England Forlag · Faraojournalen · Feil Forlag · Fett · Flamme Forlag · Forfatterskolen i København (DK) · Forfatterstudiet i Bø · Forlaget Arena (DK) · Forlaget Attåt · Forlaget Manifest · Forlaget [Fingerprint] (DK) · Gasspedal · Geiger Records (DK) · **21.-22. AUGUST** · Glänta (s) · GUSTAF · H Press · Hordaland kunstsenter · House of Foundation · Hurricane (DK) · Inhuman Music · Jeg! · Jung.no · Ka Forlag · Klassekampen · Konstruksjon · Kookbooks (D) · Kritiker (N/S/DK) · Kuiper · Kunstforum · Kunsthåndverk · Kunstkritikk · Kunst Magazine · Le Monde diplomatique · Legenda (DK) · Les Figues Press (USA) · Litlive (N/S/DK) · Litterär gestaltning (s) · Magikon Forlag · Marxist forlag · Milk and Money · Minuskel Forlag **LITTERATURHUSET/ REVOLVER** · Momentum – Nordisk festival for samtidskunst · Montages · noCUBE · Nordahl & eff. · Norsk Shakespeare- og teatertidsskrift · Northpost · Ntamo (FIN) · Nutida Musik (s) · Ny Musikk / Happy Days · Ny Tid · Nyposi · OEI (s) · Ord & Bild (s) · Oslo Poesifestival · Oslo Screen Festival · Parergon · Personae · Pist Prøtta (DK) · Prosopopeia · Radiowy (s) · Rakett · Ratatosk · Revolver Publishing by VVV (D) · Site Edition (s) · Site Magazine (s) · Skrivekunstakademiet i Hordaland · SLMC **WWW.TEKSTALLIANSE.NO** · Snowball Editions · Space Poetry (DK) · Spesial Nord · Substrat · Tekstbehandlingsprogrammet · Textual (s) · The G.U.N. Ladies · Tidsskriftet Demo · Tidsskriftforeningen · Torpedo · TransFe:r · Transit · Trusø · UKS-Forum · Ulvedager · USF Visningsrommet · Utflukt · Vagant · Verbale Pupiller (DK) · Vidarforlaget · Vinduet · Yokoland · Ytter · Æ Å Trondheim litteraturfestival · Åpent Forum

TEKSTALLIANSE ER STØTTET AV FRITT ORD, NORDISK KULTURFOND OG NORSK KULTURRÅD